

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۱ صفحه ۱ از ۶	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی جلسه: اول شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۳۰	

دستور کار جلسه:

- ✓ بررسی وضعیت منابع آب و محیط زیست استان، فرصت‌ها و تهدیدها و برنامه برای نجات استان از تهدیدها
- ✓ هم اندیشی در خصوص محورهای اولویت‌دار برنامه پیشنهادی کمیسیون آب و محیط زیست

❖ اهم موارد مطرح شده:

تامین آب بخش صنعت، دغدغه بزرگ آینده اقتصاد کشور خواهد بود

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی گفت: تامین آب در آینده‌ای نزدیک به یکی از دغدغه‌های بزرگ بخش صنعت به ویژه در استان خراسان رضوی تبدیل خواهد شد؛ در واقع، بی‌آبی موجب توقف بخشی از فعالیت‌های مولد در این استان خواهد شد و اگر آب نباشد یا امکان دسترسی به آن وجود نداشته باشد، به دلیل امکان ناپذیر بودن جابه‌جایی واحدهای عظیم صنعتی، شاهد تعطیلی آن خواهیم بود.

به گزارش روابط عمومی اتاق بازرگانی مشهد، “محمد رضا توکلی‌زاده”، در نخستین نشست کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی استان اظهار داشت: تاکید بر مدیریت مصرف بهینه آب و فرهنگسازی در این عرصه، امروز امری حیاتی و بسیار ضروری است. صنایع نیز با توجه به گره خوردن سرنوشتشان با تامین آب، بایستی در مصرف صحیح و بهینه آب ورود کنند و از ظرفیت‌های نوین جهت بازرگانی و مصرف پساب‌ها بهره بگیرند.

وی با هشدار نسبت به رویکردهای غلطی که بهره‌برداری بهینه از منابع آبی را در بخش کشاورزی منجر و تحلیل منابع این بخش را تشدید می‌کند، گفت: امروز برخی اقدامات در نحوه تامین و مصرف آب بخش کشاورزی آسیب جدی بر ذخایر آبی وارد می‌کند؛ به طور مثال، بعضا مقدار زیادی آب در استخرهای کشاورزی ذخیره می‌شود و دلیل آن هم بهای آب در فصول مختلف است. اما حتی چیزی حدود ۳۰ درصد این آب تبخیر می‌گردد و به نوعی هدررفت رقم می‌خورد.

توکلی‌زاده به رسالت کمیسیون آب و محیط زیست اتاق مشهد اشاره کرد و بهره‌گیری از روش‌های نوین و تجارب دیگر کشورها در مدیریت منابع آب در بخش اقتصاد را یکی از موضوعاتی دانست که این کمیسیون می‌تواند بر آن تمرکز نماید و در تعامل با نهادهای متولی و دیگر کمیسیون‌های تخصصی پارلمان بخش خصوصی استان، این ظرفیت‌های آزموده‌شده را ترویج نماید.

نابودی سفره‌های آب زیرزمینی به دلیل برداشت بی‌رویه

در ادامه این نشست، “محمد علایی”، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی اظهار داشت: یکی از مسائل مهم حوزه آب، توجه به اقلیم‌های متفاوت و تغییر این اقلیم‌ها است. در سال‌های اخیر، جمعیت شهری از روستایی بیشتر شده و به همین تناسب فرهنگ‌ها نیز عوض شده است. جمعیت روستایی در گذشته مالک آب بوده و این امر در چگونگی مصرف آب توسط آنان اثرگذار بود. در چند دهه اخیر اما حق مالکیت در اختیار دولت است. حق مالکیت بر آب با حق حاکمیت بر آب که در اختیار دولت است در تناقض نیست.

وی ادامه داد: در دنیا ۷۰ درصد آب در بخش کشاورزی مصرف می‌شود و این میزان در ایران بالغ بر ۸۲ درصد است و میزان مصرف آب شرب و بهداشت شهرها و روستا نیز حدود ۱۳ درصد است. باید توجه داشت که میزان برداشت موجود از سفره‌های آب زیرزمینی، در نهایت منجر به نابودی این منابع خواهد شد و میزان برداشت باید کاهش یابد.

رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی با اشاره به آمار چاه‌های آب استان بیان داشت: در استان خراسان رضوی، بیش از ۱۶ هزار حلقه چاه مجاز و ۷ هزار حلقه چاه غیرمجاز وجود دارد. از سویی، حتی از چاه‌های دارای پروانه نیز اضافه برداشت صورت می‌گیرد و میزان سرانه مصرف آب در وضعیت بسیار بحرانی قرار دارد.

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۱ صفحه ۲ از ۶	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی جلسه: اول شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۳۰	

وی تصریح کرد: در ۴۵ سال گذشته، بیش از ۳۰ میلیارد مترمکعب از آبخوان‌های زیرزمینی استان نابود شده است. چشمه گیلاس به‌عنوان یکی از پیامدهای نابودی آبخوان‌ها، از مواردی بود که در سال‌های اخیر خشک و نابود شد. البته نقشه پهنه‌بندی کیفی آب زیرزمینی نشان می‌دهد که هنوز بخشی از سفره‌های زیرزمینی زنده است و با اقداماتی می‌توانیم از نابودی آن و وقوع فاجعه جلوگیری کنیم.

علایی تأکید کرد: باید توجه کنیم که مسئله آب هیچ‌گاه سیاسی نبوده و نخواهد بود. برای اولین بار در استان با همکاری دستگاه‌های مختلف از جمله استانداری، دادگستری، سازمان جهاد کشاورزی، شهرداری مشهد و نهادهای نظامی و انتظامی و... بحث تهدید و ارائه راهکاری برای نجات استان از ورشکستگی آب و سازگاری با کم‌آبی در دستور کار قرار گرفت و ضمن ارائه سند همیاران آب، شاهد هم‌اندیشی و هم‌افزایی در این عرصه بودیم. در این هم‌اندیشی بر ضرورت ورود نهادهای مدنی به این موضوع تأکید شد. رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی در همین زمینه ادامه داد: این سند اهداف مختلفی دارد که از جمله آن می‌توان به کاهش برداشت آب زیرزمینی و رسیدن به کسری مخزن صفر تا سال ۱۴۰۵ و تخصیص بهینه منابع آب با حداکثر بهره‌وری و کاهش برداشت‌ها تا ۷۵ درصد منابع تجدید ناپذیر تا سال ۱۴۲۰ اشاره کرد. همچنین ساختاری برای شورای راهبردی همیاران آب استان تعریف شد و استاندار در جایگاه رئیس این شورا قرار گرفت.

وی در بخش دیگری از سخنانش در خصوص کمیته‌های ذیل کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی استان گفت: «کمیته آب شرب شهرها و روستا»، «کمیته کشاورزی» و «کمیته صنعت، معدن و تجارت» سه کمیته اصلی زیرمجموعه کمیسیون هستند. اعضای اصلی این کمیته‌ها، از نهادهای غیردولتی هستند و معتقدم می‌توانیم راهکار مناسبی در حوزه آب پیدا کنیم و با جلسات هفتگی و ماهانه خواهیم توانست تا موضوع کم‌آبی را با امید و برنامه مدیریت کنیم.

تاکید بر پیگیری اجرای سند راهبردی همیاران آب در خراسان رضوی

«محمدعلی قنادزاده»، نایب‌رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق مشهد نیز در ادامه این نشست به ایراد سخن پرداخت. وی اظهار داشت: مسئله آب دارای اهمیت زیادی است و در کمیسیون‌های مختلف اتاق بازرگانی موردبحث و بررسی قرار می‌گیرد. در کمیسیون آب نیز قرار است مبانی نظری این حوزه را مورد تأکید قرار دهیم. در سال ۹۸ سند راهبردی کم‌آبی در استانداری خراسان رضوی مطرح شد و اکنون در کمیسیون قصد داریم با همکاری نخبگان و دستگاه‌های مختلف با محوریت اتاق بازرگانی این بحث را پیش ببریم. قنادزاده با بیان اینکه مشهد در سال‌های اخیر به‌عنوان شهر دوستدار آب معرفی شد، افزود: آب هیچ‌گونه جایگزینی ندارد. ما دچار بحران خردورزی و سیاست‌گذاری در حوزه آب هستیم و کارهایی که تا به امروز در این زمینه صورت گرفته، مناسب و کافی نبوده است. باید کشاورزان، بهره‌برداران و ذی‌نفعان پای کار باشند تا بتوانیم بحران را پشت سر بگذاریم. وی در خصوص افزایش گرمای مشهد در سال‌های آینده گفت: در سال ۲۰۳۵ هوای مشهد حدود ۲ درجه بیشتر خواهد شد و در همین راستا، تبخیر آب در استان ۳۰ درصد افزایش خواهد یافت. باید بررسی کنیم در برنامه هفتم توسعه چه نقشی را می‌توانیم در راستای جلوگیری از این موضوع ایفا کنیم.

ضرورت ایفای نقش اتاق بازرگانی در مدیریت بحران آب

«محمدحسین پاپلی یزدی»، جغرافی‌دان و کارشناس محیط زیست نیز در این نشست با تأکید بر اینکه در موضوع مدیریت بحران آب به نقش‌آفرینی اتاق بازرگانی امید بسیار زیادی داریم، تصریح کرد: باید با هم افزایی یکدیگر و در قالب کمیسیون‌های اتاق بازرگانی بتوانیم دیدگاه‌های کلان‌کشوری را نسبت به موضوع آب عوض کنیم. امروز دیدگاه‌های کلان باعث ایجاد قوانینی شده که در نتیجه، نقش مردم در حوزه مدیریت آب نادیده گرفته شده است.

وی با انتقاد از عملکرد وزارتخانه‌های مرتبط با حوزه آب بیان کرد: دو وزارتخانه نیرو و جهاد کشاورزی در بحث تأمین و استفاده از آب، اکنون رقیب یکدیگر هستند و باید در این حوزه چاره‌اندیشی شود.

پاپلی یزدی تأکید کرد: ما در بحث فناوری بخش کشاورزی تقریباً کمبودی نداریم و برخی از مزارع استان در کشور در این زمینه نمونه هستند؛ اما این اقدامات به صورت جزیره‌ای و منفرد بوده و شبکه‌سازی موفقی در حوزه آب در بخش کشاورزی نتوانستیم داشته باشیم.

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۱ صفحه ۳ از ۶	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی جلسه: اول شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۳۰	

ارزیابی راهبردی ضرورت اصلاح عملکرد در حوزه مدیریت آب است در ادامه این جلسه، “کامران داوری”، مدیر پژوهشکده آب و محیط زیست دانشگاه فردوسی مشهد گفت: ما همیشه اقداماتی انجام داده‌ایم و ارزیابی عملکرد داشته‌ایم اما علت اصلی اینکه نتایج مطلوب حاصل نشده و عدم ارزیابی راهبردی است. به همین دلیل علیرغم نتایج مطلوب در ارزیابی‌های عملکردی در عمل از چشم انداز اصلی دور شده‌ایم.

وی همچنین افزود: یکی از نقاط ضعف جدی موجود در حوزه مدیریت بحران آب این است که شاخص و معیار صحیحی در حوزه آب نداریم و داده‌های موجود، متناسب، کافی و یا موثق نیستند و فهم لازم را به ما نمی‌دهند. بنابراین، نمی‌توانیم درک درستی از وضعیت بیان آب داشته باشیم و تحلیل‌های ما در این حوزه مناسب نیست.

داوری گفت: برای تعادلبخشی سفره هیچ فعالیت مناسبی نداشته‌ایم. برای مثال ما نباید مصرف یا تخصیص جدید ایجاد کنیم. در این حالت باید بین سهم‌های مصرف به نفع سفره تعادل ایجاد کرد. نکته دیگر اینکه، مسبب رفتار و وضعیت فعلی، برداشت غلط از ملی بودن آب و حذف نقش مردم است. در صورتی که متن قانون صریحاً اشاره کرده استانداران باید به نقش شوراها و مردم در حوزه آب توجه ویژه داشته باشند. ما با اینکه اعلام می‌کنیم تغییر کاربری آب کشاورزی ممنوع است، اما همچنان به کم کردن میزان سهمیه آب کشاورزان اقدام می‌کنیم.

“شهرام عیدی زاده”، مدیر دفتر مطالعات و پژوهش‌های اتاق مشهد نیز با اشاره به ایرادات برنامه هفتم توسعه در حوزه مدیریت آب اظهار داشت: در برنامه ششم توسعه اعلام شده بود که ۱۱ میلیارد متر مکعب برای جبران ناترازی آب اعلام شده است. ضمن عدم تحقق آن و در ماده ۳۷ برنامه هفتم توسعه این حجم ۱۵ میلیارد مترمکعب اعلام شده است. یا بیان شده است که در پایان سال اجرای برنامه ۱۸ درصد آب کشاورزی کم شود و در عین حال ضریب خودکفایی برخی محصولات به ۹۰ درصد برسد که این موارد اساساً در تناقض هستند. وی همچنین افزود: مسائل زیست محیطی نیز در حوزه کمیسیون قرار می‌گیرد و لازم است کمیسیون آب و محیط زیست به این وجه نیز توجه کافی داشته باشد. برای مثال در همین برنامه هفتم، شاهد نوعی تضعیف نقش سازمان محیط زیست با سپردن مدیریت تالاب‌ها به وزارت نیرو هستیم که مسئله حائز اهمیتی است لازم است کمیسیون به آن بپردازد.

دوسوم سدهای کشور فاقد ارزش هستند

“احمد رضا رضازاده”، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی استان نیز در این نشست گفت: تأثیرگذاری استان در برنامه‌ریزی برای مدیریت آب کاملاً مشهود است. خراسان سال ۱۳۸۱ وارد بحث مدیریت آب‌های زیرزمینی شد و این امر، نشان‌دهنده اهمیت ویژه مدیریت آب در این استان است.

وی ادامه داد: بحران مدیریت آب بسیار جدی‌تر از بحران آب است؛ زیرا سیاست‌گذاری‌های اشتباهی در این خصوص داشته‌ایم و برداشت بی‌رویه از منابع زیرزمینی منجر به وضعیت فعلی شده است.

رضازاده اظهار داشت: متأسفانه برداشت‌های غیرمجاز کنترل نشده صدمات سهمگینی بر حوزه‌های آبی وارد نموده و دشت‌ها نیز به حال خود رها شده‌اند. از سویی، از ۶۰۰ سد احداث شده، بر اساس اظهارات شورای عالی آب فقط ۲۰۰ سد ارزشمند است و دوسوم سدهای احداث شده دچار مشکل است.

وی با تأکید بر اهمیت موضوع آب در حوزه‌های مختلف گفت: آب مقوله‌ای چندوجهی است و نباید نگاه سیاسی به آن داشته باشیم. نگاه شرکت‌های آب منطقه‌ای به این عنصر ارزشمند، نگاه تجاری است و باید اصلاح شود.

بهبود بهره‌وری در حوزه‌های مختلف اقتصادی، از اهداف اتاق بازرگانی است

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۱ صفحه ۴ از ۶	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	
	رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی جلسه: اول شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۳۰	

“کیهان کاووسی”، رئیس کمیسیون اقتصاد کلان و برنامه های راهبردی اتاق بازرگانی مشهد نیز در این جلسه گفت: یکی از اهداف کلان اتاق بازرگانی، بهبود بهره‌وری در حوزه‌های مختلف است. حفظ پایداری محیط زیست و حفظ ذخایر آب موردتوجه جدی ما در کمیسیون‌های اتاق بازرگانی است و بحث استانداردهای جهانی محیط زیست را در دستور کار برنامه‌های خود داریم. وی تاکید کرد: در کنار توجه به مصرف آب، باید روی کیفیت محیط زیست نیز توجه شود و این امر، از جمله شاخص‌های مهمی است که نباید نادیده گرفته شود.

تراز زیست انسانی در کشور باید به‌درستی تقسیم شود

“محسن شرکا”، رئیس کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی و ارتقاء اخلاق کسب‌وکار اتاق مشهد هم بیان کرد: وظیفه ما مطالبه‌گری در چهارچوب کارشناسی و علمی با تکیه بر خرد جمعی است. هم‌اکنون طرح‌های کوتاه‌مدت آب در حال انجام است؛ اما با توجه به اینکه طرح آمایش سرزمینی انجام‌نشده، دچار مشکلات فراوانی هستیم که نمونه آن، استفاده از آب شرب در صنعت فولاد است. باید موضوع آب را فرا استانی ببینیم و نظرات تخصصی و کارشناسی خود را به تصمیمات ملی برسانیم. وی ادامه داد: امروز شاهد هدررفت آب در بخش ساخت‌وساز و استفاده از آب شرب در این حوزه هستیم. از طرفی، در بخش کشاورزی نیز دچار مشکلات زیادی هستیم. بخش زیادی از کشاورزان در مواقع بحران آب، نمی‌توانند بررسی کنند که چه محصولی بکارند و این امر ناشی از کم اطلاعی آنان از این موضوع است.

ضرورت استفاده از فناوری‌های روز دنیا در بهینه‌سازی آب

“سعید ابراهیمی”، مشاور طرح و برنامه اتاق بازرگانی خراسان رضوی نیز در این نشست گفت: فناوری‌های دنیا بسیار تغییر کرده برخی کشورها با وجود اینکه از ایران کم آب تر هستند، توانسته اند با استفاده از فناوری وضعیت بهتری در مصرف و مدیریت آب داشته باشند و ما باید با استفاده از تجارب دیگر کشورهای در راستای مدیریت بهینه آب گام برداریم. “ غلامرضا ممدوحی”، مدیر حفاظت و بهره‌برداری از منابع آب شرکت آب منطقه‌ای استان نیز در این حوزه بیان کرد: با تمام مشکلات موجود، استان خراسان رضوی پیشرو در مدیریت بهره‌برداری از منابع آبی است و این امر جای خرسندی دارد. مدیریت مشارکتی با تغییر دیدگاه مدیریتی آن باید صورت گیرد. برخی سیاست‌هایی که از مرکز ابلاغ می‌شود به‌نوعی در خراسان قابل اجرا نیست. گفتنی است در ادامه این نشست، برخی دیگر از دغدغه‌مندان و کارشناسان اقتصادی و صاحب‌نظران حوزه آب و محط زیست به بیان نقطه نظرات خود پرداختند. از جمله این مباحث می‌توان به تاکید بر ضرورت توجه به فرورنشست‌های دشت‌های خراسان، استفاده از فناوری‌های جهانی در راستای استفاده بهینه از آب و منابع آبی، تاکید بر آموزش به کشاورزان جهت استفاده صحیح از آب و کاشت محصولات کم‌آب طلب و همچنین، توقف برداشت‌های بی‌رویه از منابع زیرزمینی و... اشاره کرد.

❖ مصوبات جلسه:

مهلت اقدام	اقدامات مرتبط	شرح مصوبه	ردیف
۱ هفته	اعلام اسامی اعضای کمیته‌ها پس از تصویب نهایی هیئت رئیسه	کمیته‌ها عضوگیری و فعال شوند و اقدامات کمیسیون بر منبای نظرات تخصصی کمیته‌ها تنظیم شود.	
		نسبت به برقراری ارتباط با کمیسیون‌های مشابه در سایر اتاق‌ها و اتاق ایران اقدام شود.	

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۱ صفحه ۵ از ۶	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	 آئین دینی، مصلحت منافع، عدالت و حقوق
	رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی جلسه: اول شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۳۰	

❖ لیست حاضرین:

الف - اعضا کمیسیون:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت در کمیسیون	وضعیت حضور
۱	محمد علایی	رئیس	حاضر
۲	محمدعلی قنادزاده	نایب رئیس	حاضر
۳	محسن شرکا		حاضر
۴	کهیان کاووسی		حاضر
۵	فرید پاپلی یزدی		حاضر
۶	احمدرضا رضازاده		حاضر
۷	مجید مهدوی		حاضر
۸	فهیمة جوادی		حاضر
۹	مریم نکودری		حاضر
۱۰	حسین بانژاد		حاضر
۱۱	وحید اردکانیان		حاضر
۱۲	امین وطن پور		حاضر
۱۳	مجید کرامتی		حاضر
۱۴	محمود صبوچی		حاضر
۱۵	شهرام عیدی زاده		حاضر
۱۶	سعید ابراهیمی		حاضر
۱۷	حسن سویزی		حاضر
۱۸	کریم فارسی		حاضر
۱۹	اسماعیل برادران حسینی		حاضر
۲۰	سید محمدرضا علوی مقدم		حاضر
۲۱	امیرگرد نوشهری		حاضر
۲۲	تکتم میرزائیان		حاضر
۲۳	سید محمد تقضع		حاضر
۲۴	ابوذر حاتمی یزد		حاضر
۲۵	غلامرضا ممدوحی		حاضر
۲۶	محمدهاشم صفار		حاضر
۲۷	مرتضی نیک اختر		حاضر
۲۸	کامران داوری		حاضر
۲۹	مجید شمالی		حاضر
۳۰	ابوالفضل کرباسی شرق		حاضر
۳۱	بهناز علایی کاخکی		حاضر
۳۲	فرشید رهنمافر		حاضر
۳۳	سعید معین		حاضر
۳۴	سمیرا منزوی		حاضر
۳۵	الهه صدر بلوریان		حاضر

ب- معین کمیسیون

کد مدرک: CO-F۰۴-۰۱ صفحه ۶ از ۶	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □	 انجمن ملی مشاوران آب و فاضلاب تهران رضوی
	رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی جلسه: اول شماره جلسه: ۱ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۲/۰۵/۳۱ ساعت شروع: ۱۰:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۲:۳۰	

ج- سایر مدعوین:

- جناب آقای مهندس توکلی زاده - ریاست محترم اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی